

Sygn. akt I PK 176/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa J.K.
przeciwko Uniwersytetowi [...] w K.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 26 czerwca 2019 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt VII Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 240
(dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 15 marca 2018 r. oddalił apelację J.K. od wyroku Sądu Rejonowego [...] w K. z dnia 8 września 2015 r. oddalającego jej powództwo przeciwko Uniwersytetowi [...] o przywrócenie do pracy.

W sprawie ustalono, że powódka J.K. była zatrudniona w pozwanym Uniwersytecie [...] w K. od dnia 3 listopada 1986 r. Od dnia 1 września 2005 r. zajmowała stanowisko specjalisty, a od dnia 1 września 2008 r. stanowisko głównego specjalisty na Wydziale [...]. Do obowiązków powódki należała obsługa sekretariatu studenckiego tego Wydziału.

W dniu 5 marca 2014 r. strona pozwana wręczyła powódce pismo zawierające oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Jako przyczynę wypowiedzenia wskazano naruszenie przez powódkę podstawowego obowiązku pracowniczego polegającego na sumiennym i starannym wykonywaniu obowiązków służbowych. Oceny tej dokonano na podstawie licznych uchybień w pracy, polegających na niedbałym i niestarannym wykonywaniu przez powódkę powierzonych obowiązków pracowniczych w zakresie obsługi administracyjnej spraw studenckich w sekretariacie studenckim Wydziału [...].

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 12 maja 2016 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego [...] w K. z dnia 8 września 2015 r. i przywrócił powódkę J.K. do pracy na Uniwersytecie [...] w K. na poprzednich warunkach oraz orzekł o kosztach sądowych i kosztach procesu za obie instancje.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, a Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 12 października 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu do powyższego rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy wskazał na trafność zarzutu naruszenia art. 45 § 1 k.p. – w wyniku przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że podjęte wcześniej wobec pracownika kroki dyscyplinujące, w tym prowadzenie postępowania w celu nałożenia kary porządkowej, wyklucza ujęcie przyczyn będących podstawą tego postępowania jako współprzyczyny wypowiedzenia umowy o pracę – jest uzasadniony. Do dziś zachowała aktualność teza VII uchwały pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1985 r., III PZP 10/85 (OSNCP 1985 nr 11, poz. 164), w której stwierdzono, że zastosowanie wobec pracownika kary porządkowej za określone przewinienie nie stoi na przeszkodzie uznaniu, że uzasadnia ono wypowiedzenie umowy o pracę, jeżeli waga tego przewinienia jest znaczna. Podobne podejście do kwestii relacji między zastosowaniem kary porządkowej a rozwiązaniem umowy o pracę prezentują wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 października 1995 r., I PRN 77/95 (OSNAPIUS 1996 nr 11, poz. 153) oraz z dnia 18 lutego 2015 r., I PK 171/14 (LEX nr 16633395). W orzeczeniach tych

przyjęto, że możliwe jest rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem lub bez wypowiedzenia na podstawie tego samego zdarzenia, za które została nałożona na pracownika kara porządkowa, gdy waga tego przewinienia jest na tyle znacząca, że okoliczności i konsekwencje (nawet ewentualne) jego popełnienia uzasadniają przekonanie pracodawcy o niemożności dalszego zatrudniania pracownika. Rozwiązanie stosunku pracy nie stanowi bowiem sankcji porządkowej w rozumieniu art. 108 k.p.

W orzecznictwie przyjmuje się, że możliwe jest nawet powołanie się przez pracodawcę w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę na fakty będące podstawą zatartego już ukarania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2007 r., I PK 82/07, LEX nr 470023 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2013 r., I PK 260/12, LEX nr 1554966). Zatarciu ulega bowiem kara porządkowa, a nie fakty, które leżały u podstaw jej zastosowania. Tylko karę uważa się za niebyłą a odpis zawiadomienia o ukaraniu usuwa się z akt osobowych pracownika po roku jego nienagannej pracy. Samo zdarzenie, które było podstawą zastosowania kary porządkowej, nie ulega jednak zatartu i nadal ma znacznie, jeżeli nie jest obojętne dla zastosowania innych norm (przepisów) prawa. Zdarzenie to nie uchyla się więc spod oceny i może być przyjęte przez pracodawcę jako podstawa wypowiedzenia umowy o pracę.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 15 marca 2018 r. oddalił apelację J.K. od wyroku Sądu Rejonowego [...] w K. z dnia 8 września 2015 r.

Sąd ten podzielił ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy i przyjął je za własne. Podzielił również dokonaną ocenę prawną.

W ocenie Sądu odwoławczego, spór w niniejszej sprawie nie dotyczy tego czy przyczyny wskazane w oświadczeniu strony pozwanej w wypowiedzeniu umowy o pracę rzeczywiście wystąpiły, lecz tego czy uzasadniają one rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem ze względu na ich wagę i doniosłość oraz odległość w czasie między ich wystąpieniem a złożeniem oświadczenia o wypowiedzeniu. W ocenie tego Sądu, przyczyny te faktycznie wystąpiły i w dostatecznym stopniu uzasadniały wypowiedzenie umowy o pracę.

Skargę kasacyjną wniósł pełnomocnik powódki, zaskarżając powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości. W podstawach skargi kasacyjnej wskazał na naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 113 § 1 i 2 k.p. i art. 100 § 1 i 2 k.p. oraz na naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i orzeczenia kosztach postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na jej oczywistą zasadność i występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które skarżący sprowadził do stwierdzenia, że Sąd Najwyższy nigdy nie wypowiedział się odnośnie do stosowania przepisu art. 113 § 2 k.p. w odniesieniu do analogicznego stosowania, przy ocenie aktualności przyczyn wypowiedzenia, rocznego terminu z art. 113 § 1 k.p.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c.

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom, były więc dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana. Wywód, zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, które wszak zostało wydane ponownie w sprawie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2017 r., I PK 300/16), nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu tego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Wymaganej w ramach badania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. argumentacji nie stanowi samo postawienie zarzutu oczywistego naruszenia określonych przepisów prawa, a sformułowanie takiego zarzutu nie prowadzi jeszcze do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

Przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uzasadnia również powołanie się powoda na występujące w sprawie „istotne zagadnienia prawne”.

Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie. Te zależności w sprawie nie zachodzą. Na stawiane przez skarżącą pytanie odpowiedzi udzielić można za pomocą zwykłej wykładni prawa, biorąc za podstawę całokształt okoliczności faktycznych. Innymi słowy rozstrzygnięcie istotnego problemu prawnego nie może polegać na wyjaśnieniu wątpliwości skarżącej, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów.

Przepis art. 113 k.p. jest instrumentem ochrony pracownika, wprowadzając instytucję uznania kary za niebyłą. To *sui generis* zatarcie kary wyłącza skutki

ukarania karą porządkową *pro futuro*, w wyniku upływu czasu lub w konsekwencji podjęcia przewidzianych prawem działań. Uznanie kary za niebyłą, powodujące konieczność usunięcia odpisu zawiadomienia o ukaraniu z akt osobowych pracownika, następuje zatem w razie: upływu roku nienagannej pracy lub wcześniej, uwzględnienia sprzeciwu przez pracodawcę, wydania przez sąd pracy orzeczenia o uchyleniu kary (zob. W. Perdeus [w:] Prawo pracy. Komentarz, K. W. Baran red. Warszawa 2019). Ustawodawca nałożył na pracodawcę bezwzględny obowiązek usunięcia z akt osobowych pracownika zawiadomienia o ukaraniu po roku nienagannej pracy. Taki sam obowiązek ma pracodawca wówczas, gdy uwzględnił sprzeciw pracownika lub gdy kara porządkowa została uchylona wyrokiem sądu. Należy jednak podkreślić, że w powyższych okolicznościach nie dochodzi do nałożenia kary porządkowej. W konsekwencji, zatarta kara porządkowa nie może wywoływać jakichkolwiek skutków w sferze uprawnień pracowniczych uzależnionych od uprzedniej niekaralności porządkowej.

W zakresie pozostałych argumentów, można jedynie zwięźle powtórzyć, te które zostały już przedstawione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 października 2017 r., I PK 300/16. W świetle dotychczasowego orzecznictwa pracodawca, wskazując przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę, ma prawo powołać się na fakty będące podstawą już zatartego ukarania (por. teza VII uchwały pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1985 r., III PZP 10/85, OSNC 1985 nr 11, poz. 164 oraz wyrok z dnia 3 sierpnia 2007 r., I PK 82/07, LEX nr 470023). W ocenie Sądów *meriti* ukaranie powódki karą porządkową, bez względu na to czy uległa ona zatarciu, czy sprzeciw od niej został przez pracodawcę uwzględniony, czy nie został odrzucony, co jest równoznaczne z jego uwzględnieniem, nie było wyłączną przyczyną wypowiedzenia umowy o pracę. Skonstruowane w odniesieniu do tego zagadnienie prawne nie może mieć znaczenia dla wyniku sprawy, a tym samym nie stanowi podstawy przyjęcia skargi do rozpoznania. Nie stanowi bowiem istotnego zagadnienia prawnego uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania problem prawny, którego wyjaśnienie nie miałoby znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243).

Z powołanych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 98 k.p.c.